

4. Поллак, М. Цісар Америки. Велика втеча з Галичини / Мартін Поллак; переклад з німецької Люби – Параскевії Стриндалюк; доопрацьований переклад Нелі Ваховської та Олександри Григоренко. – Чернівці: Книги – XXI, 2015. – 272 с.
5. Gauß K. Das reiche Land der armen Leute / K. Gauß, M. Pollack. – Klagenfurt: Wieser Verlag, 2007. – 300 с. – (ISBN – 13 978-3-85129-661-7).
6. Magris C. Der habsburgische Mythos in der modernen österreichischen Literatur / Claudio Magris. – Wien: Zsolnaj-Verlag, 2000. – 414 S.
7. Metropole und Provinzen in Altösterreich / [Hrsg. Andrei Corbea-Hoisie, Jacques Le Rider]. – Wien; Köln; Weimar: Böhlau Verl., Polirom, 1996. – 311 S.
8. Pollack M. Text für Ausstellungskatalog „Mythos Galizien / Martin Pollack – Wien, 2015. – С. 10.
9. Pollack M. Vortrag im IWM (Institut für die Wissenschaft vom Menschen) / Martin Pollack. // Wien. – 2017. – С.10.
10. Recespcja literacka i proces literacki. Literarische Rezeption und literarischer Prozess. – Kraków, 1999. – 309 S

Косар Діана

Науковий керівник – доц. Бияк Наталія

СТРУКТУРНА МОДИФІКАЦІЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ У ТВОРАХ АВСТРІЙСЬКОЇ ПИСЬМЕННИЦІ КРІСТІН НЕСТЛІНГЕР

Фразеологізми – це важливий компонент мови та літературного твору, які нерідко стають об'єктом дослідження їх походження, функцій та модифікацій. Вони відображають особливості культури, традиції та індивідуальності авторів, роблять мову барвистою та виразною. Серед численних праць вітчизняних (Я. Баран, О. Білоус, В. Гавриць, М. Зимомря, І. Зимомря, О. Пророченко) та зарубіжних мовознавців (Г. Бургер, Г. - У. Дітц, Е. Доналіс, Б. Зандіг, П. Кюн, Р. Ліпчук, В. Фляйшер) цікавим аспектом у вивченні фразеологізмів є можливості їх структурної модифікації у художніх творах.

Серед усього розмаїття досліджень варіативності фразеологічних одиниць у творчості окремих авторів, зокрема німецькомовних (Б. Брехта, В. Бределя, К. Вольф, Г. Грасса, Ф. Кафки, О. Рішаві та ін.) поки що відсутні наукові розвідки на матеріалі творів австрійської письменниці Крістін Нестлінгер, що обумовлює актуальність нашого дослідження. Авторка писала свої твори як для дітей, так і для дорослих. Мова творів багата, насичена фразеологізмами різних видів і розрядів, які стали мовним маркером її індивідуального стилю. Присутність у повістях та оповіданнях значної кількості мовних одиниць такого типу робить їх ідеальним об'єктом для вивчення.

Метою статті є виявлення і аналіз основних модифікаційних засобів та їхнього використання у творах Крістін Нестлінгер. Ми робимо спробу дослідити, як Крістін Нестлінгер використовує фразеологізми у своїх творах для досягнення художніх та мовних ефектів. Розглядаємо їх у контексті різних видів літератури, у творах для дітей і для дорослих та спробуємо прослідкувати, як їх модифікація впливає на сприйняття і інтерпретацію текстів.

Дослідники літературної діяльності Крістін Нестлінгер відзначають, що специфіка її творчості полягає в творенні різноманітних літературних образів, які спілкуються з читачами

через мову. Вона відома своєрідним підходом до мови, що включає в себе як застосування сталих фразеологізмів, так і їхню структурну модифікацію для створення нових виразів та образів. Важливо визначити можливості розуміння інноваційного підходу Крістін Нестлінгер до використання фразеологізмів, розкрити механізми і прийоми, за допомогою яких авторка досягає своєрідного художнього мовлення.

Однією із найважливіших ознак фразеологізму є його усталеність, і неподільність. Словосполучення, поєднані семантичним зв'язком, одночасно мають цілісну синтаксичну структуру, незалежно від того, чи це сполучення двох лексем, чи фразеологічний зворот, чи прислів'я, яке є повноцінним реченням. Усі вони сприймаються читачем як єдине ціле і вживаються у сталому оформленні, яке є загальновідомим, добре прижилося в усному мовленні та зафіксоване у словниках. Тим цікавіше досліджувати варіативність фразеологічних сполук у художньому тексті, а також їх модифікацію авторкою у її творах.

Основними аспектами структурної модифікації фразеологізмів в творах Крістін Нестлінгер є їх внутрішня (через зміну структури фразеологізму) та зовнішня модифікація (через контекстуальне вбудування фразеологізмів у текст).

Перший аспект, який ми зауважили у повістях письменниці, – це внутрішня модифікація фразеологізмів шляхом зміни їхньої структури. Цей процес може включати в себе лексичну заміну, розширення та зміну структури вже існуючого фразеологізму. Вони представлені наступними прийомами:

лексична заміна: у фразеологізмі *auf einer anderen Welle* 'на іншій хвилі' авторка змінила слово *Welle* 'хвиля' на слово *Woge* 'хвилька' для підсилення ідеї швидкості чи миттєвості. Такий варіант знаходимо у романі Крістін Нестлінгер «*Die feuerrote Friederike*»: *Friederike war eine Woge, die auf einer anderen Woge reitet.* [4]

розширення структури: в ряді випадків, Крістін Нестлінгер розширює фразеологізми, додаючи додаткові слова чи фрази, щоб зробити висловлювання більш образним. У книзі «*Die Ilse ist weg*» є приклад розширення структури фразеологізму *auf der Nase herumtanzen* (буквально 'вальсувати на носі'), який зазвичай вживається для опису ситуацій, коли хтось інший поводить себе так, наче «вальсує на носі» іншої особи, намагаючись піддавати її своїм бажанням. В романі цей фразеологізм зустрічається у вигляді розширеної форми: *Du tanzt mir auf der Nase herum, und ich habe genug davon!* (буквально 'Ти вже набрид мені своїм танцем на носі, і мені цього вистачило!') [5]. У цьому прикладі письменниця використовує фразеологізм для підкреслення образності ситуації, а xhttp розширення структури вона робить висловлювання більш живим і виразним;

зміна структури: письменниця інколи змінює порядок слів чи фраз у фразеологізмах, залишаючи при цьому значення фразеологізму незмінним. У романі «*Konrad oder Das Kind aus der Konservenbüchse*» ми знаходимо такий варіант фразеологізму *die Zähne in die Hand werfen*

(‘зуби на руку викидати’), де змінено порядок слів: *Er konnte die Zähne in die Hand werfen*. замість усталеного виразу: *Er konnte in die Hand die Zähne werfen*. [6]

Зазначені приклади є лише кількома з численних модифікацій фразеологізмів у творах Крістін Нестлінгер. Вони ілюструють, як вміло авторка використовує лексичну заміну, розширення та зміну структури фразеологізмів, щоб надати своїм творам більше виразності, глибини та створити унікальний стиль мови своїх персонажів. Це сприяє створенню неповторних образів та додає гумористичних аспектів її творам.

Такі зміни в структурі фразеологізмів дозволяють авторці створювати особливі мовні образи, які відзначають її твори серед інших. Ці зміни фразеологізмів — здебільшого лексичні, а також нерідко і структурні — також допомагають їй виразити індивідуальність персонажів та додавати мовну глибину тексту. Крістін Нестлінгер майстерно демонструє, як структурна варіативність фразеологізмів може стати потужним засобом для створення художнього мовлення та досягнення особливих літературних цілей.

Другий аспект – це зовнішня модифікація фразеологізмів через контекстуальне вбудовування їх у текст. Письменниця вдало використовує різні лінгвістичні прийоми, такі як повтори, антецедентні та катанектичні вказівки, щоб надати фразеологізмам більше семантичного багатства і створити специфічні літературні ефекти:

повтори часто використовуються у творах, щоб підсилити певну ідею чи висловити емоційний нюанс. Вони можуть вносити гумористичний ефект або виразно підкреслювати важливість певного висловлювання. Наприклад, у книзі «*Die Ilse ist weg*» сцена, де головні персонажі обговорюють свою подорож, включає повтори фразеологізму *auf dem Zahnfleisch gehen* ‘йти на язиці’ (буквально – ‘йти на яснах’). Цей фразеологізм вживається для підсилення втоми і важкості подорожі. Його повтори створюють комічний ефект та підкреслюють важливість інформації;

антецедентні та катанектичні вказівки, які допомагають пояснити або зробити більш конкретним зміст фразеологізму в певному контексті. Наприклад, у романі «*Die feuerrote Friederike*» Письменниця додає антецедентну вказівку до фразеологізму *wie zwei Tropfen Wasser* ‘як дві краплі води’, щоб наголосити схожість двох персонажів: *Sie waren einander ähnlich wie zwei Tropfen Wasser* [5]. З антецедентною вказівкою було б: «*Sie waren einander ähnlich wie zwei Tropfen Wasser, die aus der gleichen Quelle stammen*»;

інші лінгвістичні прийоми: Крістін Нестлінгер експериментує з різними прийомами для зовнішньої модифікації фразеологізмів. Вона може змінювати форму фразеологізму від ангажованого на розмовний чи вживати фразеологізми у несподіваних контекстах. Наприклад, фразеологізм *nicht aus der Ruhe zu bringen sein* ‘бути непереборним’ використовується зазвичай для опису людей, які залишаються спокійними навіть у стресових ситуаціях. Однак, у творі «*Die Ilse ist weg*» авторка використовує цей фразеологізм для опису сусіда головного героя, який виявляється дуже нервовим і неспокійним, і це створює контекстуальний контраст. Такий

приклад демонструє, як письменниця використовує фразеологізм в несподіваний спосіб для створення комічних ситуацій.

Такі модифікації фразеологізмів роблять текст більш інтригуючим і дозволяють Крістін Нестлінгер створювати багатофункціональний мовний матеріал. Вона використовує ці лінгвістичні прийоми, щоб створити літературний текст, який би був цікавим для читачів різних вікових категорій.

У книгах авторки мовний ігровий підхід до фразеологізмів стає ключовим засобом для створення літературних творів, які вражають читачів своєю оригінальністю та креативністю. Звідси стає зрозумілим, що зовнішня та внутрішня модифікації фразеологізмів у творах Крістін Нестлінгер розширюють їх мовну і художню цінність, роблячи її книги унікальними в літературному світі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Burger, Harald, et al. Handbuch der Phraseologie / von Harald Burger, Annelies Buhofer und Ambros Sialm ; [unter Mitarbeit von Brigit Eriksson]. Berlin : De Gruyter, 1982. 433 S.
2. Donalies, Elke. Basiswissen Deutsche Phraseologie / Elke Donalies. Tübingen: Narr Francke Attempto Verlag, 2009. 132 S.
3. Fleischer W. Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache / Wolfgang Fleischer. 2., durchges. und erg. Aufl. Tübingen : Niemeyer, 1997. 357 S.
4. Nöstlinger, Christine. Die feuerrote Friederike / Christine Nöstlinger. München : Deutscher Taschenbuch Verlag. 1. Auflage, 1970. 104 S.
5. Nöstlinger, Christine. Die Ilse ist weg. / Christine Nöstlinger. Berlin : Langenscheidt. 1980. 103 S.
6. Nöstlinger, Christine. Konrad oder Das Kind aus der Konservenbüchse. / Christine Nöstlinger. Hamburg : Verlagsgruppe Oetinger. 1975. 160 S.
7. Palm, Christine. Phraseologie im Deutschen / Christine Palm. Tübingen: Gunter Narr Verlag. 2. Auflage, 1997. 130 S.

*Боднарчук Андрій
Науковий керівник – доц. Бияк Наталія*

КОЛЬОРОНАЗВА GELB У НІМЕЦЬКОМОВНИХ ЗМІ

Кольори, що нас оточують, служать важливим компонентом нашого сприйняття. Вони присутні у мовній картині світу кожного народу та кожного індивіда зокрема. Будучи певним символом, кольори відображають особливості і стають об'єктом дослідження у різних галузях науки: фізичні властивості кольору і фарб досліджують представники природничих наук, філософи і психологи — вплив кольору на людину, її емоційний стан, а мовознавці — походження кольороназв, їх семантику та когнітивні властивості.

На сьогодні існує велика кількість праць відомих вітчизняних (І. Бабій, Т. Беценко, Т. Венкель, С. Кантемир, Т. Козак, Т. Ковальова) та зарубіжних мовознавців (Г. Бургер, Г.-У. Дітц, Б. Зандіг, В. Фляйшер), які обрали для свого дослідження цей цікавий розділ лексики. Однак відносно мало наукових розвідок, які стосуються вивчення вживання кольороназв у медійному дискурсі, що й обумовлює актуальність нашого дослідження.